

STORTINGET

Innst. 157 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
frå familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:18 S (2024–2025)

Innstilling frå familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Emma Lind og Abid Raja om å lette hverdagen for enslige forsørgere

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet vert det fremja følgjande forslag:

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre et eget skattefradrag for enslige forsørgere.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve de veiledende satsene for sosialhjelp generelt og for enslige forsørgere spesielt.
- Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning for etablering og drift av avlastningstilbud for enslige forsørgere i regi av ideelle aktører, tilsvarende tilbudet Rødhette i Oslo.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve eller oppheve inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn for enslig mor eller far.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om utvidet ramme for Husbankens startlånsordning og øremerke økningen til søkere som er enslige forsørgere.
- Stortinget ber regjeringen redusere egenkapitalkravet i utlånsforskriften i tråd med anbefalingene fra Norges Bank.
- Stortinget ber regjeringen sikre at kommunale garantiordninger eller boligfinansieringsordninger

inngår som en del av egenkapitalkravet i utlånsforskriften og ansees som et supplement til boligens verdi ved beregning av maksimal belåningsgrad.

- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke tilskuddet til reduserte billettpriser på kollektivtransport under ordningen med tilskudd til byområder (byvekstavtaler mv.), slik at kommunale eller fylkeskommunale kollektivselskap kan innføre eller heve aldersgrensen for gratis reiser for barn og utrede mulige rabattordninger for enslige forsørgere.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gratis enkeltbilletter for barn på jernbanestrekninger som ikke inngår i områder med takst samarbeid.
- Stortinget ber regjeringen utrede, og eventuelt foreslå, ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for enslige forsørgere og/eller familier med én forsørger.
- Stortinget ber regjeringen, innenfor en provenynøytral ramme, endre strømstøtteordningen slik at det etableres et lavere innslagspunkt i strømpris for støtte til enslige forsørgere enn for flerinntektshusholdninger.
- Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å innføre en egen inntektsgrense for fri rettshjelp for enslige forsørgere som er vesentlig høyere enn den eksisterende grensen for alle enslige.»

Ein viser til dokumentet for ei nærmare utgreiing om forslaga.

Komiteen si handsaming

Det har kome inn eitt skriftleg høyringsinnspel som er publisert på saksida på stortinget.no.

Representantforslaget er sendt til barne- og familie-minister Kjersti Toppe for vurdering. Svarbrevet av 7. januar 2025 inneheld vurderingar frå fleire departement. Brevet ligg ved innstillinga.

Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Mona Nilsen og Torstein Tvedt Solberg, frå Høgre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, frå Senterpartiet, Åslaug Sem-Jacobsen og Per Olav Tyldum, frå Framstegspartiet, Silje Hjemdal frå Sosialistisk Venstreparti, Kathy Lie, og frå Venstre, leiaren Grunde Almeland, viser til representantforslaget om å lette kvardagen for einslege forsørgjarar. Forslagsstillarane skriv at den moderne familien er samansett på fleire måtar enn den tradisjonelle kjernefamilien, og at det trengst eit lovverk som reflekterer dette mangfaldet. Vidare skriv dei at det er utfordrande å vere einsleg forsørgjar, både kjenslemessig og økonomisk. Forslagsstillarane meiner det trengst både praktiske og økonomiske tiltak for å lette kvardagen for einslege forsørgjarar, og fremmar i alt 12 ulike tiltak.

Komiteen viser til statsråd Kjersti Toppes vurdering av forslaga i brev datert 7. januar 2025.

Komiteen merkar seg at statsråden skriv:

«Fleire indikatorar tilseier at einslege forsørgjarar er ei gruppe ein bør være merksam på med omsyn til levekåra deira og barna deira. Ekspertgruppa om barn i fattige familiar peiker på einslege forsørgjarar som overrepresentert blant fattige barnefamiljar. Ekspertgruppa viste også til at 46 prosent av låginntektshushalda med barn er einslege forsørgjarar. Einslege forsørgjarar har ofte færre ressursar til å vareta hushaldet og barna enn fleirforsørgjarhushald. Dei offentlege støtteordningane skal kompensere dei einslege forsørgjarane, og bidra til at barna har gode oppvekstvilkår.»

Komiteen merkar seg at statsråden omtaler tre særlege offentlege støtteordningar for einslege forsørgjarar: utvida barnetrygd, overgangsstønad og stønad til barnetilsyn.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, peiker på at desse tre ordningane er avgjerande for å sikre økonomisk tryggleik og sjølvstende for einslege forsørgjarar. Utvida barnetrygd bidreg direkte til å redusere barnefattigdom, og ekspertutvalet om barn i fattige familiar løftar fram den auka barnetrygda som det viktigaste tiltaket storsamfunnet

kan gjere for denne gruppa. Overgangsstønad gjev forsørgjarane økonomisk støtte i ein kritisk fase, slik at dei kan kome seg i arbeid eller fullføre utdanning. Samtidig sikrar stønad til barnetilsyn at fleire kan kombinere arbeid og omsorgsansvar utan at høge barnepasskostnader vert ein barriere.

Fleirtalet meiner at desse ordningane utgjer eit sterkt sikkerheitsnett som gjev einslege forsørgjarar større høve til å forsørgje barna sine og skape ein stabil kvardag. Auken i barnetrygda under fleire regjeringar dei siste åra har styrkt denne innsatsen og er eit effektivt verkemiddel til å redusere økonomiske skilnader og sikre gode oppvekstvilkår for alle barn.

Første forslag: Gjeninnføring av skattefrådrag

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til statsråden sitt svar og støttar Finansdepartementets vurdering om at ei gjeninnføring av eit eige skattefrådrag for einslege forsørgjarar vil vere unødvendig byråkratisk. Provenyet frå utviklinga av særfrådraget gjekk samla til å auke barnetrygda. Fleirtalet viser til Finansdepartementets utrekning av at heilårsverknaden av omlegginga gav einslege forsørgjarar med for låg inntekt til å utnytte frådraget ei auka disponibel inntekt på over 11 500 kroner i 2023.

Andre forslag: Heve dei rettleiande satsane for sosialhjelp

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementets vurdering og peiker på at departementet, i lys av SIFOs utgreiing, vil vurdere om det er behov for å endre nivået eller innretninga på dei statlege rettleiande satsane. Fleirtalet viser til at departementet tek sikte på å kome tilbake til Stortinget med ei slik vurdering i Prop. 1 S for 2026.

Tredje forslag: Etablere ei tilskotsordning for avlastingstilbod

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til statsråden sitt svar og støttar vurderingane hennar. Fleirtalet peiker på den allereie eksisterande tilskotsordninga for foreldrestøttande tiltak som opnar for at det kan verte søkt om midlar til avlastingstiltak og støtte, inkludert tiltak i samarbeid mellom kommune og frivillige organisasjonar. Ei ny tilskotsordning vil føre til at større ressursar vert brukte på forvaltning av ordningane, og i ytste konsek-

vens vil dette kunne føre til mindre midlar til gode avlastingsstilbod.

Fjerde forslag: Heve eller oppheve inntekstgrensa for rett til stønad til barnetilsyn

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til statsråden sitt svar og støttar Arbeids- og inkluderingsdepartementets vurdering om at inntekstgrensa allereie ligg på eit høgt nivå. Fleirtalet viser til at regjeringa i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti har sikra redusert makspris i barnehage, gratis kjernetid i SFO for 1. til 3. trinn og auka barnetrygd, noko som kjem alle foreldre til gode uavhengig av inntekt. Det finst òg gode moderasjonsordningar for foreldrebetaling for barnehage og SFO.

Femte forslag: Utvida ramme for Husbankens startlansordning

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Kommunal- og distriktsdepartementets vurdering, som peiker på at einslege forsørgjarar allereie er ei prioritert målgruppa innafor startlansordninga, og at regjeringa i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti allereie har auka Husbankens låneramme.

Sjette forslag: Redusere eigenkapitalskravet i utlansforskrifta

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Finansdepartementets vurdering, som peiker på at grensa for lånegrad allereie er endra til 90 prosent i tråd med tilrådinga frå Noregs Bank.

Sjuande forslag: Sikre at kommunale garantiordningar eller bustadfinansieringsordningar inngår som ein del av eigenkapitalskravet

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Finansdepartementets vurdering og peiker på at forskrifta allereie opnar for at finansforetak kan ta omsyn til garantiar frå kommunar i utrekning av lånegrad.

Åttande forslag: Reduserte billettprisar på kollektivtransport

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet viser til statsråden sitt svar og støttar vurderinga om at byvektsavtalene ikkje er eit eigna verkemiddel til sosial utjamning, og at lokale myndigheiter allereie har stor fridom til å bruke midlane som dei ønskjer. Desse medlemene deler òg departementets vurdering om at ein eigen rabatt for einslege forsørgjarar vil vere krevjande å administrere.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til forslagsstillernes forslag om å øke tilskuddet til reduserte billettprisar i kollektivtransport under ordningen med tilskudd til byvekstavtaler, slik at kommunale eller fylkeskommunale kollektivselskap kan innføre eller heve aldersgrensen for gratis reiser for barn og utrede mulige rabattordningar for enslige forsørgere. Dette medlem ser utfordringer med verifisering av at man faktisk er enslig forsørgjer, men støtter forslaget om gratis reiser for barn og mener dette bør gjelde for alle barn.

Niande forslag: Gratis togbilletter for barn

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet viser til statsråden sitt svar og peiker på at regjeringa i samarbeid med Sosialistisk Venstreparti allereie har styrkt rabattane på togreiser for barn og studentar. Barn under 6 år reiser gratis med tog, og frå 1. oktober 2024 fekk barn i alderen 6–17 år 75 pst. rabatt på enkeltbilletter med tog, med Flytoget som einaste unntak. På same tid vart det innført auka rabattar for studentar uner 30 år på både enkeltbilletter og 30-dagersbilletter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti støtter forslaget om å innføre gratis enkeltbilletter for barn på jernbanestrekninger som ikke inngår i områder med taktsamarbeid, uavhengig av om de har én eller to forsørgere. Kollektivreiser kan være en stor kostnad for familiene uavhengig av familiesammensetning. Å sørge for at alle barn reiser gratis, vil være enda et tiltak, i tillegg til økt barnetrygd, gratis SFO og billigere barnehage, som vil kunne lette økonomien for familier med lav inntekt.

Tiande forslag: Rabattordningar i statlege kunst- og kulturinstitusjonar

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet viser til statsråden sitt svar og støttar vurderingane til Kultur- og likestillingsdepartementet. Det vil vere krevjande å administrere egne

ordningar for einslege forsørgjarar og ikkje minst vanskeleg å dokumentere for den einskilde når dei skal kjøpe billetter. Ei slik ordning vil krevje ei form for attest eller legitimasjon som viser sivilstatus, noko som vil kunne verte opplevd som stigmatiserande.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at alle barn skal ha tilgang til mest mulig opplevelser, kunst og kultur uavhengig av foreldrenes økonomi, og mener derfor at universelle rabattordninger og gratistilbud er en bedre løsning enn å bare se på ordninger for enslige forsørgere. Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt foreslå ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for alle barn.»

Ellevte forslag: Innføre lågare innslagspunkt i straumstøtteordninga

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til Energidepartementets vurderingar og støttar dei i at straumstøtadsordninga ikkje er eit eigna verkemiddel til å gi økonomisk hjelp til enkeltgrupper. Fleirtalet peiker på at nettselskapa er sett til å administrere straumstøtadsordninga, for å sikre enkel administrasjon. Nettselskapa sit ikkje på informasjon om sivilstatus eller liknande om kundane sine, og det vil difor vere særskilt krevjande å vite kva kundar som eventuelt skal ha eit lågare innslagspunkt for støtta. Dette vil igjen føre til auka byråkrati og unødvendig ressursbruk.

Tolvte forslag: Eiga inntektsgrense for fri rettshjelp

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, støttar vurderinga til Justis- og beredskapsdepartementet om at den nye modellen for behovsprøvd rettshjelp allereie tek omsyn til søkjaranes forsørgingsbyrde. Denne modellen vil verte sett i kraft så snart rettshjelpsapplikasjonen er ferdig utvikla og ny forskrift er på plass. Fleirtalet viser til at departementet prioriterer nettopp dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet deler bekymringene for at enslige forsørgere er overrepresentert blant familier som lever med vedvarende lavinntekt, og at barn i familier med enslig forsørgar har større risiko enn andre for å vokse opp med lav inntekt. Det kan derfor være behov for å se på ulike tiltak for å bedre situasjonen for disse familiene. Forslagene som fremmes i dette representant-

forslaget, omhandler for det meste tiltak som hører inn under andre komiteers ansvarsområder og/eller har budsjettmessige konsekvenser. Disse medlemmer mener derfor at denne problemstillingen krever en bredere utredning, og at noen av forslagene også bør sees i sammenheng med behandlingen av statsbudsjettet.

Komiteens medlemmer fra Høyre vil vise til at Høyre i forslaget til partiets stortingsvalgprogram for 2025–2029 foreslår å utrede utfordringer for alene-forsørgere for å forebygge utenforskap og uheld.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til at regjeringen Solberg gjennomførte den første økningen av barnetrygden på 20 år og økte engangsstøtaden ved fødsel og adopsjon, og at Høyre også har fortsatt å foreslå å øke barnetrygden i sine alternative budsjetter. Regjeringen Solberg innførte også redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid i barnehagen og i SFO, en satsing som også har vært videreført de senere årene. I sitt alternative statsbudsjett for 2025 foreslo Høyre også blant annet å fortsette satsingen på lavere skatt for dem med lavere eller vanlige inntekter, å heve frikortgrensen slik at ingen skal betale skatt av lønn før de tjener over 150 000 kroner, å gjøre boligsparing for ungdom mer attraktivt ved å gi 1 000 kroner i skattelette på de første 10 000 kronene spart hvert år og å gi barn født i desember rett på barnehageplass. Dette er satsinger som kommer flere til gode, men aller mest de som trenger det mest, ikke minst også enslige forsørgere.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener at den beste politikken for enslige forsørgere er en bred politikk med lavere skatter og avgifter. Gode ordninger for alle vil hjelpe enslige forsørgere vesentlig mer og riktigere enn å innføre en rekke særordninger.

Dette medlem viser til at for å sikre vår velferdsmodell for fremtiden må virkemidlene innrettes på en måte som gjør at arbeid alltid lønner seg. I alternativt statsbudsjett for 2025 foreslo Fremskrittspartiet å øke personfradraget til 150 000 kroner, noe som vil gi lavere inntektsskatt for alle. For enslige forsørgere vil dette være viktig.

Dette medlem viser videre til at for å sikre avgiftskutt som kommer alle til gode, vil Fremskrittspartiet gjøre maten billigere og har foreslått å halvere matmomsen.

Dette medlem viser videre til at terskelen for å komme inn på boligmarkedet i mange kommuner er altfor høy. Fremskrittspartiet mener man har en politiskert boligkrise som følge av stadig nye krav fra myndighetene. I tillegg øker boligprisene som følge av formuesskatt på utleieboliger. Høye boligutgifter er vanskelig for enslige forsørgere, da de ikke har en partner å dele utgiftene med.

Dette medlem viser til Representantforslag 239 S (2022–2023) fra Hans Andreas Limi, Roy Steffensen, Silje Hjemdal og Helge André Njåstad om en bedre politikk for anskaffelse, bytte og eie av bolig. Der foreslås det syv konkrete tiltak for å gjøre det enklere også for enslige forsørgere å skaffe seg en god bolig.

Fremskrittspartiet er motstander av eiendomsskatt. Da partiet satt i regjering, ble makssatsen for eiendomsskatt redusert fra 7 til 4 promille, altså en reduksjon på over 40 prosent. I Stortinget har partiet foreslått å fjerne kommunenes mulighet til å kreve inn eiendomsskatt.

Regjeringens kutt i BSU-ordningen har gjort det vanskeligere for unge å spare opp egenkapital for å komme inn på boligmarkedet. Derfor foreslår Fremskrittspartiet å gjøre det mer attraktivt for unge å spare til egen bolig ved å doble skattefradraget til 20 pst. og øke det totale sparebeløpet til 400 000 kroner med et maksbeløp på 30 000 kroner per år.

Dette medlem viser til at folk opplever økte levekostnader som følge av blant annet høye mat- og dagligvarepriser, strømpriser og fortsatt høy boliglånsrente. Totalen av disse kostnadsøkningene er spesielt vanskelig for flere hundre tusen husholdninger som allerede synes det er vanskelig å få hverdagsøkonomien til å gå rundt. Dette medlem vil gi familiene en mulighet til å klare seg selv gjennom lavere skatter og avgifter samt en sterkere frivillig sektor.

Dette medlem mener at med Fremskrittspartiets politikk vil enslige forsørgere få beholde titusenvis mer av sine egne penger.

Dette medlem viser til at kontantstøtten gir enslige forsørgere valgfrihet og muligheten til å være hjemme sammen med barnet lenger. Samtidig vil det kunne være positivt for enslige forsørgere som er studenter, å utrede hvilke kriterier som eventuelt skal ligge til grunn for å gi studenter tilgang til kontantstøtte.

Dette medlem viser til at for enslige forsørgere som er avhengige av barnehageplass for at forsørgeren skal kunne komme seg tilbake i jobb igjen, vil løpende barnehageopptak være positivt. Dette medlem viser til at Fremskrittspartiet vil innføre løpende barnehageopptak i hele landet som en nasjonal ordning. Samtidig vil partiet lovfeste retten til barnehageplass fra barnet er ett år.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at den moderne familien er sammensatt på en rekke andre måter enn den tradisjonelle kjernefamilien bestående av mor, far og barn. Det kan være foreldre av samme kjønn, ikke-biologiske foreldre eller familier med én forelder. Dette medlem mener at det er behov for et lovverk som reflekterer dette mangfoldet, og at man trenger å iverksette tiltak som imøtekommer familiers ulike behov. Aleneforeldre er på mange måter superhelder. De utfører egenhendig omsorgsoppgaver som de

fleste familier er to om, og de betaler hele familiens utgifter med én inntekt eller én stønad. I tillegg har mange liten eller begrenset fritid eller «egentid». Det å være enslig forsørger er for mange utfordrende, både følelsesmessig og økonomisk.

Dette medlem mener derfor at det er behov for tiltak av både praktisk og økonomisk art som kan bidra til å lette hverdagen til aleneforeldre.

Dette medlem viser til at selv om enslige forsørgere ikke er en ensartet gruppe, er de overrepresentert blant familier som lever med vedvarende lavinntekt. Over tid har det vært en nedgang i antall enslige forsørgere, men Nav-rapporten «Enslige forsørgere fra 2011 til 2023 – en todelt historie» viser at det fortsatt er om lag 125 000 personer som er definert som enslige forsørgere. Rapporten viser videre at det er en klar overvekt av kvinner som er enslige forsørgere, selv om antallet menn er økende.

Ifølge Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) sin veileder «Fattigdom – veileder om arbeid for barn som lever i fattige familier» fra 2023 har barn i familier med enslig forsørger større risiko enn andre for å vokse opp med lav inntekt. Barn som har opplevd et samlivsbrudd mellom foreldrene, har fire ganger så stor sannsynlighet for å havne i lavinntektsgruppen. Ulikheten i inntekt mellom enslige forsørgere og andre barnefamilier har vokst siden 2000-tallet. Ulikheten er størst blant familiene med de yngste barna.

Dette medlem viser videre til at ulike forskningsrapporter viser en positiv inntektsutvikling blant enslige forsørgere generelt. Andelen med høy inntekt er størst blant menn, personer født i Norge og personer over 30 år. Flere enslige forsørgere er i arbeid, også heltidsarbeid. Det har blitt færre mottakere av overgangsstonad, og andelen som mottar en livsoppholdsytelse fra Nav, har også gått noe ned. På den annen side mottar én av ti enslige forsørgere sosialhjelp i løpet av året. Kvinner, og spesielt kvinner under 30 år, innvandrere fra typiske «fluktland» og enslige forsørgere med tre eller flere barn er overrepresentert når det gjelder mottakere av sosialhjelp, og mange i denne gruppen har en svak tilknytning til arbeidsmarkedet.

Andre rapporter viser at enslige forsørgere har store utfordringer når det gjelder adgang til boligmarkedet. Forbruksforskningsinstituttet SIFOs referansebudsjett viser at kostnadene til forbruksvarer er nesten 3 000 kroner høyere i måneden for enslige enn de er for personer som lever sammen i parforhold. For enslige med barn er forskjellen enda større.

Dette medlem viser til at mange universelle tiltak rettet mot barnefamilier, som billigere barnehage, gratis kjernetid i SFO og økt barnetrygd, også helt eller delvis kommer enslige forsørgere til gode, men det er etter dette medlem s syn også behov for å styrke eksis-

terende og opprette nye tiltak som retter seg spesielt mot enslige forsørgere.

Barnetrygd og sosialhjelpssatser

Komiteens medlem fra Venstre viser til økning og skattlegging av barnetrygd som et svært effektivt tiltak for å redusere antall barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt. Selv om et slik forslag vil være gunstig for alle familier som har lav inntekt, vil det – riktig innrettet – spesielt kunne hjelpe enslige forsørgere. En enslig forsørger med to barn og en inntekt på 600 000 kroner vil kunne sitte igjen med opp mot 15 000 kroner i forbedret økonomi som følge av en slik omlegging.

Når det gjelder modell for og økonomiske utslag av en slik omlegging, viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett for 2025 og til Representantforslag 157 S (2023–2024) om å løfte flere barn ut av fattigdom.

Dette medlem vil imidlertid peke på at det tidligere skattefradraget for enslige forsørgere var et målrettet tiltak som både lettet den økonomiske byrden for enslige forsørgere og stimulerte til deltakelse i arbeidslivet. Avvikling av ordningen og i stedet økning av barnetrygden for enslige forsørgere var i og for seg til gunst for dem som hadde lav inntekt eller ingen inntekt, men tilsvarende til ugunst for dem som faktisk hadde en inntekt på et moderat nivå, f.eks. tilsvarende medianinntekten på rundt 600 000 kroner. Dette medlem mener at et slikt skattefradrag må gjeninnføres.

Dette medlem mener videre at det å øke sosialhjelpssatsene for barnefamilier generelt, og for enslige med barn spesielt, er et tilsvarende målrettet tiltak for å hjelpe enslige forsørgere.

Avlastningstiltak

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det er de økonomiske utfordringene som er størst for mange enslige forsørgere, men at mange i tillegg har behov for avlastningstilbud når det gjelder omsorg for eller pass av egne barn ut over normal barnehage- eller skole-/SFO-/AKS-tid.

Dette medlem viser til at det kan være mange grunner til at enslige forsørgere trenger avlastningstiltak. De kan bo på steder der de ikke har et veldig stort sosialt eller familiært nettverk, de kan trenge litt ekstra tid til å lese seg opp til eksamen, de jobber kanskje på en arbeidsplass hvor de må jobbe på kveldstid eller i helger, eller de kan oppleve at lønnen ikke helt strekker til for å betale en barnevakt. Da kan avlastningstiltak være nøkkelen til å få hverdagen til å gå rundt eller for å få en pust i bakken eller et friminutt for å være alene.

Dette medlem viser til at det eksisterer et avlastningstilbud for enslige forsørgere i Oslo, «Rødhetta», som drives i regi av Aleneforeldreforeningen (AFFO)

med støtte fra Oslo kommune. Enslige forsørgere som ønsker å benytte seg av avlastningstilbudet, betaler en årlig medlemsavgift på 250 kroner og får deretter tilgang til Rødhetta.

Rødhetta er basert på ytelse-mot-ytelse- og hjelp-til-selvhjelp-prinsipper. På en vakt er det alltid en ansatt miljøarbeider til stede. I tillegg bidrar foreldrene selv. En forelder som bidrar 6 timer på vakt, opparbeider seg 12 timer med avlastning. Rødhetta har åpent fredag til søndag.

Dette medlem mener Rødhetta er et svært godt og målrettet avlastningstilbud, og ønsker at flere enslige forsørgere kan få slike tilbud også andre steder i landet. Dette medlem mener derfor at det bør opprettes en statlig tilskuddsordning for slike tilbud i regi av ideelle organisasjoner.

Stønad til barnetilsyn

Som en naturlig forlengelse av forslaget om avlastningstiltak vil komiteens medlem fra Venstre peke på ordningen med stønad til barnetilsyn.

Enslige forsørgere har i dag rett på stønad til barnetilsyn på inntil 64 pst. av utgifter til barnepass, som f.eks. barnehage, SFO, dagmamma eller fast barnevakt dersom man har dokumentert arbeidstid ut over normalarbeidsdag. Dette gjelder til barnet har fullført 4. skoleår.

I dag er reglene imidlertid slik at man ikke har rett til stønad dersom man har en inntekt over 6 G (744 168 kroner). Samtidig er det allerede betydelige rabattordninger (med unntak av dagmamma) for inntekter rundt det samme nivået for barnehage og SFO. Det betyr på sett og vis «dobbel subsidiering» for inntekter under 700 000 kroner, mens de som har inntekter rett over dette beløpet, må betale full pris og har heller ikke rett på stønad. Dersom barnetrygd i tillegg skattlegges, vil den reelle inntektsgrensen for å komme inn under ordningen være ca. 600 000 kroner for en enslig forsørger med to barn.

Dette medlem mener at grensen for stønad bør heves betydelig eller aller helst avskaffes. En inntekt på 744 168 kroner kan muligens virke høy, men med dagens rente- og kostnadsnivå vil det for de fleste enslige forsørgere oppleves som økonomiske krevende, spesielt om man bor i og rundt de største byene.

Dette medlem har merket seg regjeringens politiske retorikk om at den er mot å «veie og måle» personer når det gjelder ulike velferdsytelser. Her har regjeringen etter dette medlemms syn en gyllen mulighet til å vise at det er mer enn retorikk, ved å avskaffe inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn.

Enslige forsørgere og boligmarkedet

Komiteens medlem fra Venstre viser til at rapporten «Enslige forsørgeres muligheter på boligmarkedet» (2023) fra Oslo Economics, utarbeidet for Kom-

munal- og distriktsdepartementet, viser at enslige forsørgere kommer dårligere ut enn andre husstandstyper på boligmarkedet på flere områder. Enslige forsørgere leier i større grad bolig, opplever boutgiftene som mer belastende enn befolkningen for øvrig og har i mindre grad muligheter til å finansiere kjøp av bolig. I rapporten estimeres det at 42 pst. av enslige forsørgere har mulighet til å finansiere kjøp av bolig. Enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn skiller seg særlig negativt ut. Særlig blant enslige forsørgere med innvandrerbakgrunn som leier bolig i de største byene, er en høy andel trangbodde.

De t t e m e d l e m viser videre til at enslige forsørgere også er overrepresentert blant søkere til Husbankens startlån. I perioden 2017–2021 stod enslige forsørgere for 25 pst. av søknadene om startlån. Enslige forsørgere er en prioritert gruppe, men innvilgelsestallene gir ingen klare indikasjoner på at enslige forsørgere faktisk prioriteres foran andre husstandstyper.

Av rapporten fremgår det at det for å øke denne gruppens finansieringsmuligheter er særlig behov for tiltak som øker treffsikkerheten i vurderingene av enslige forsørgeres betjeningsevne, samt styrking og økt utnyttelse av støtteordninger som kan gi økt betjeningsevne for denne gruppen.

I rapporten pekes det videre på at standardiserte beregninger av husholdningsutgifter kan gi et uriktig bilde av husstandens faktiske utgifter. Det er påpekt fra banker at husstander med enslige forsørgere som har en vanskelig økonomisk situasjon over tid, ofte gjør tilpasninger i økonomien slik at forbruksnivået ligger på et lavere nivå enn det standardiserte satser for forbruk tilsier. De t t e m e d l e m mener derfor at Husbankens lånerammer må utvides, og at det innenfor startlånordningen må øremerkes en større andel til enslige forsørgere.

En annen løsning kan være å opprette en kommunal tilskuddsordning hvor kommunen går inn som eier eller kausjonist ved boligkjøp for enslige forsørgere som har betalingsevne (etter standardiserte beregninger), men ikke tilstrekkelig egenkapital for boliglån. En slik ordning finnes bl.a. i Stavanger. Samtidig er det ikke statens oppgave å etablere kommunale løsninger, men det er statens oppgave å legge til rette for at kommunale løsninger ikke hindres av statlig regelverk. Derfor mener de t t e m e d l e m at det bør presiseres at slike ordninger både kan inngå som en del av egenkapitalkravet og ansees som et supplement til boligens verdi ved beregning av maksimal belåningsgrad i utlånsforskriften, altså at det blir lettere for enslige forsørgere å få lån i ordinære finansinstitusjoner med kommunene som en form for kausjonist eller medfinansierer.

De t t e m e d l e m mener dessuten at det å fjerne egenkapitalkravet i utlånsforskriften for førstegangs-etablerere vil gi en enklere inngangsbillett til boligmarkedet for mange enslige forsørgere.

Rabattordninger, gratis tilbud og differensierte avgifter

Komiteens medlem fra Venstre viser til at mange kulturinstitusjoner og andre opplevelsestilbydere opererer med familierabatter på enkeltbilletter og på årskort. Det tilbys også ofte andre rabatter rettet mot andre samfunnsgrupper som av ulike økonomisk funderte årsaker ikke betaler full pris for opplevelser eller tjenestetilbud som kollektivtransport, herunder studenter, vernepliktige og pensjonister.

Familierabatter er som regel utformet for den tradisjonelle kjernefamilien, slik at de ikke medfører en reell kostnadsreduksjon for enslige forsørgere. Flere enslige forsørgere opplever derfor at de ikke har økonomi til å ta med barna sine på aktiviteter de ønsker å delta på. Opplevels fattigdom er en stor medvirkende årsak til utenforskap i et barns liv. De t t e m e d l e m ønsker derfor å utrede ulike former for aleneforsørgerrabatter og tekniske løsninger knyttet til disse. Dette gjelder både familierabattordninger og generelle ordninger for den enkelte som er enslig forsørger, slik at man både sikrer at flere barn av enslige forsørgere får tilgang til opplevelser, og sikrer den enkelte forsørger som er i en krevende økonomisk situasjon.

De t t e m e d l e m viser til at en ytterligere utfordring mange enslige forsørgere opplever, er høye transportkostnader. Dette gjelder for reiser både med og uten barn. Det er et målrettet tiltak for alle barnefamilier å innføre eller heve aldersgrensen for gratis kollektivtransport, men det er også mulig å se for seg rabattordninger for enslige forsørgere tilsvarende de som finnes for studenter, vernepliktige i førstegangstjeneste og honnør.

Utfordringene med slike rabattordninger er imidlertid mange, og de må derfor utredes. Kollektivtransport er i stor grad fylkeskommunenes ansvar, og staten kan ikke pålegge dem å innføre rabatter. Staten kan imidlertid styre priser og rabattordninger på en del jernbanestrekninger og i statlig finansierte kultur- og kunstinstitusjoner. I tillegg kan staten legge til rette for innføring gjennom f.eks. å øke tilskuddet til lavere kollektivpriser innenfor byvekstavgifter mv.

I flere rapporter og ulike initiativ er det tatt til orde for å differensiere ulike avgifter basert på antall personer i husholdninger, forbruk, inntekt mv. De t t e m e d l e m mener at det vil være svært krevende å differensiere basert på forsørgersituasjon.

Det er ikke statens anliggende å fastsette kommunale avgifter som f.eks. vann- og avfallsgebyrer eller størrelse på kommunal eiendomsskatt. På den annen side må ikke statlig regelverk være til hinder for at kommunene kan innføre denne typen differensiering om ønskelig.

De t t e m e d l e m viser til at det imidlertid er mulig å innrette statlige ordninger som strømstøtteordningen

og Norgespris basert på antall forsørgere per husholdning. Det kan for eksempel innføres et lavere innslagspunkt i pris per kWh i støtten til husholdninger med aleneforsørgere enn for flerinntektshusholdninger.

Fri rettshjelp

Komiteens medlem fra Venstre viser til at mange enslige forsørgere har opplevd samlivsbrudd og langvarige konflikter knyttet til omsorg for barn. Selv om mange saker løses uten at rettsapparatet blir involvert, er det en stor tilleggsbelastning om det motsatte er tilfellet, både følelsmessig og økonomisk. I dag er inntektsgrensene for fri rettshjelp 350 000 kroner for enslige og 540 000 kroner for ektefeller eller andre som lever sammen, i saker som omhandler ekteskap, skifte og barn. Inntektsgrensen for enslige er uavhengig av om den enslige har forsørgeransvar eller ikke. Etter dette medlems syn må det vurderes om det skal være en egen og høyere inntektsgrense for enslige forsørgere, slik at flere kan få fri rettshjelp blant annet knyttet til saker om barn.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke tilskuddet til reduserte billettpriser på kollektivtransport under ordningen med tilskudd til byområder (byvekstavtaler mv.), slik at kommunale eller fylkeskommunale kollektivselskap kan innføre eller heve aldersgrensen for gratis reiser for barn og utrede mulige rabattordninger for enslige forsørgere.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gratis enkeltbilletter for barn på jernbanestrekninger som ikke inngår i områder med takstsamarbeid.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre et eget skattefradrag for enslige forsørgere.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve de veiledende satsene for sosialhjelp generelt og for enslige forsørgere spesielt.»

«Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning for etablering og drift av avlastningstilbud for enslige forsørgere i regi av ideelle aktører, tilsvarende tilbudet Rødhetta i Oslo.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve eller oppheve inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn for enslig mor eller far.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om utvidet ramme for Husbankens startlånsordning og øremerke økningen til søkere som er enslige forsørgere.»

«Stortinget ber regjeringen om å fjerne egenkapitalkravet i utlånsforskriften for førstegangsetablerere.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at kommunale garantiordninger eller boligfinansieringsordninger inngår som en del av egenkapitalkravet i utlånsforskriften og ansees som et supplement til boligens verdi ved beregning av maksimal belåningsgrad.»

«Stortinget ber regjeringen utrede, og eventuelt foreslå, ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for enslige forsørgere og/eller familier med én forsørger.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre strømstøtteordningen og innrette Norgespris slik at det etableres et lavere innslagspunkt i strømpris for støtte til enslige forsørgere enn for flerinntektshusholdninger.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å innføre en egen inntektsgrense for fri rettshjelp for enslige forsørgere som er vesentlig høyere enn den eksisterende grensen for alle enslige.»

Forslag frå mindretal

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke tilskuddet til reduserte billettpriser på kollektivtransport under ordningen med tilskudd til byområder (byvekstavtaler mv.), slik at kommunale eller fylkeskommunale kollektivselskap kan innføre eller heve aldersgrensen for gratis reiser for barn og utrede mulige rabattordninger for enslige forsørgere.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gratis enkeltbilletter for barn på jernbanestrekninger som ikke inngår i områder med takstsamarbeid.

Forslag frå Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede og eventuelt foreslå ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for alle barn.

Forslag frå Venstre:*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre et eget skattefradrag for enslige forsørgere.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve de veiledende satsene for sosialhjelp generelt og for enslige forsørgere spesielt.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning for etablering og drift av avlastningstilbud for enslige forsørgere i regi av ideelle aktører, tilsvarende tilbudet Rødhetta i Oslo.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve eller oppheve inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn for enslig mor eller far.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om utvidet ramme for Husbankens startlansordning og øremerke økningen til søkere som er enslige forsørgere.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen om å fjerne egenkapitalkravet i utlansforskriften for førstegangsetablerere.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen sikre at kommunale garantiordninger eller boligfinansieringsordninger inngår som en del av egenkapitalkravet i utlansforskriften og ansees som et supplement til boligens verdi ved beregning av maksimal belåningsgrad.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen utrede, og eventuelt foreslå, ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for enslige forsørgere og/eller familier med én forsørger.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre strømstøtteordningen og innrette Norgespris slik at det etableres et lavere innslagspunkt i strømpris for støtte til enslige forsørgere enn for flerinntektshusholdninger.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å innføre en egen inntektsgrense for fri rettshjelp for enslige forsørgere som er vesentlig høyere enn den eksisterende grensen for alle enslige.

Tilråding frå komiteen

Tilrådinga frå komiteen vert fremja av medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre, Senterpartiet og Framstegspartiet.

Komiteen har elles ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjere følgjande

vedtak:

Dokument 8:18 (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Emma Lind og Abid Raja om å lette hverdagen for enslige forsørgere – vert ikkje vedteke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 4. mars 2025

Grunde Almeland

leiar

Åslaug Sem-Jacobsen

ordførar

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
24/4514-

Dato
7. januar 2025

Dokument 8:18 S (2024-2025) - Representantforslag frå stortingsrepresentantane Grunde Almeland, Emma Lind og Abid Raja om å lette kvardagen for einslege forsørgjarar

Innleiing

Eg viser til brev frå familie- og kulturkomiteen av 20. november 2024 med forslag om å lette kvardagen til einslege forsørgjarar. Eg gjer merksam på at representantforslaget inneheld fleire forslag på fleire departement sine ansvarsområde, og for å svare på forslaget har Barne- og familiedepartementet (BFD) innhenta innspel frå desse departementa.

Forslaget frå stortingsrepresentantane Almeland, Lind og Raja lyder:

- 1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjeninnføre et eget skattefradrag for enslige forsørgere.*
- 2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve de veiledende satsene for sosialhjelp generelt og for enslige forsørgere spesielt.*
- 3. Stortinget ber regjeringen etablere en tilskuddsordning for etablering og drift av avlastningstilbud for enslige forsørgere i regi av ideelle aktører, tilsvarende tilbudet Rødhette i Oslo.*
- 4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve eller oppheve inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn for enslig mor eller far.*
- 5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om utvidet ramme for Husbankens startlånsordning og øremerke økningen til søkere som er enslige forsørgere.*
- 6. Stortinget ber regjeringen redusere egenkapitalkravet i utlånsforskriften i tråd med anbefalingene fra Norges Bank.*

7. *Stortinget ber regjeringen sikre at kommunale garantiordninger eller boligfinansieringsordninger inngår som en del av egenkapitalkravet i utlånsforskriften og ansees som et supplement til boligens verdi ved beregning av maksimal belåningsgrad.*
8. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke tilskuddet til reduserte billettpriser på kollektivtransport under ordningen med tilskudd til byområder (byvekstavgifter mv.), slik at kommunale eller fylkeskommunale kollektivselskap kan innføre eller heve aldersgrensen for gratis reiser for barn og utrede mulige rabattordninger for enslige forsørgere.*
9. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om gratis enkeltbilletter for barn på jernbanestrekninger som ikke inngår i områder med takstsamarbeid.*
10. *Stortinget ber regjeringen utrede, og eventuelt foreslå, ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for enslige forsørgere og/eller familier med én forsørger.*
11. *Stortinget ber regjeringen, innenfor en provenynøytral ramme, endre strømstøtteordningen slik at det etableres et lavere innslagspunkt i strømpris for støtte til enslige forsørgere enn for flerinntektshusholdninger.*
12. *Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å innføre en egen inntektsgrense for fri rettshjelp for enslige forsørgere som er vesentlig høyere enn den eksisterende grensen for alle enslige.*

Fleire indikatorar tilseier at einslege forsørgjarar er ei gruppe ein bør være merksam på med omsyn til levekåra deira og barna deira. *Ekspertgruppa om barn i fattige familiar* peiker på einslege forsørgjarar som overrepresentert blant fattige barnefamiliar. Ekspertgruppa viste også til at 46 prosent av låginntektshushalda med barn er einslege forsørgjarar. Einslege forsørgjarar har ofte færre ressursar til å vareta hushaldet og barna enn fleiforsørgjarhushald. Dei offentlege støtteordningane skal kompensere dei einslege forsørgjarane, og bidra til at barna har gode oppvekstvilkår. Eg viser innleiingsvis til nokre særlege offentlege støtteordningar for einslege forsørgjarar:

Utvida barnetrygd er ei ekstra utbetaling av barnetrygd til personar som er ugift, skilde eller separerte og ikkje bur saman i eit felles hushald. Månadleg sats er i dag 2 516 kroner. Utbetalingane av utvida barnetrygd utbetalast til om lag 125 200 personar og vil anslagsvis utgjere om lag 3,7 mrd. kroner i 2025. Støtta for einslege forsørgjarar blei óg lagt om frå eit skattefrådrag til auka utvida barnetrygd. For einslege forsørgjarar med låg inntekt har dette gitt eit ytterlegare løft på inntil 9 600 kroner i året.

Overgangsstønad er ei livsopphaldsyting med formål om å sikra inntekt for personar med åleineomsorg for barn, og gi mellombels hjelp til sjølvhjelp slik at mottakaren kan bli i stand til å forsørgja seg sjølv ved eige arbeid. Mottakar må ha minst 60 prosent av den daglege omsorga for barnet. Full overgangsstønad utgjere 2,25 G per år (om lag 267 000 kroner). Utbetalingane av overgangsstønad vil omfatte om lag 9 200 personar og anslagsvis utgjere om lag 1.7 mrd. kroner i 2025.

Stønad til barnetilsyn til einsleg mor eller far i arbeid dekkjer utgiftene til barnepass for ein person med omsorg for barn, der den andre av foreldra til barnet er død. Stønaden dekkjer 64 prosent av utgiftene til barnepass, som til dømes barnehage, skulefritidsordning (SFO) eller dagmamma. Utbetalingane av stønad til barnetilsyn vil anslagsvis utgjera om lag 77 mill. kroner i 2025.

Nedanfor vil eg følgje opp dei einskilde forslaga med ein vurdering frå det relevante departementet.

Om det første forslaget

Forslaget om å *gjeninnføre et eget skattefradrag for enslige forsørgere* er lagt fram for Finansdepartementet, som har følgjande vurdering:

Særfradraget for enslige forsørgere ble innført i 2013 for å kompensere for bortfallet av skatteklasse 2, se Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013 punkt 3.3. Formålet var å dekke noen av de ekstra kostnadene ved å bo med og forsørge barn alene. Støtten var begrenset til mottakere med inntekt over et visst nivå fordi skattytere var nødt til å ha positiv alminnelig inntekt for å dra nytte av fradraget.

Samtidig ble det også gitt støtte til den samme gruppen gjennom utvidet barnetrygd fra NAV. Denne støtten ble gitt uavhengig av inntektsnivå. Å ha to overlappende ordninger rettet mot den samme gruppen er unødvendig byråkratisk.

På bakgrunn av dette ble særfradraget for enslige forsørgere avviklet fra 1. mars 2023 og erstattet med økt sats for utvidet barnetrygd. Provenyet fra avviklingen av særfradraget ble i sin helhet brukt på økningen i barnetrygden. På denne måten ble støtten til enslige forsørgere samlet, og samtidig gjort mer rettferdig. For enslige forsørgere med for lav inntekt til å utnytte fradraget, var helårsvirkningen av omleggingen økt disponibel inntekt på over 11 500 kroner i 2023.

Omleggingen fulgte anbefalingene fra flere offentlige utredninger. Blant annet Skaugeutvalget (NOU 2003: 9) mente at et effektivt skattesystem ikke bør inkludere sosialt begrunnede støtteordninger, og foreslo derfor å avvikle skattesubsidiene til enslige.

Om det andre forslaget

Forslaget om å *heve de veiledende satsene for sosialhjelp generelt og for enslige forsørgere spesielt* er lagt fram for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som har følgjande vurdering:

Personer som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad (sosialhjelp). Dette følger av sosialtjenesteloven § 18.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet utarbeider hvert år veiledende retningslinjer for utmåling av økonomisk sosialhjelp, jf. rundskriv A-3/2023. Retningslinjene inneholder

ulike satser som er ment å gi kommunene veiledning om stønadsnivået, men kommunene har uansett rett og plikt til å utøve skjønn når de vurderer om det skal gis stønad og ved utmåling av stønad. De veiledende retningslinjene omfatter utgifter til helt grunnleggende behov, som mat, klær, kommunikasjon, husholdningsartikler og hygiene mv. Utgifter til andre nødvendige ting, som bolig, strøm og oppvarming, bolig- og innboforsikring og innbo og utstyr er ikke inkludert ettersom dette er utgifter som varierer mye. Slike utgifter dekkes dermed i tillegg til de veiledende satsene.

Forbruksforskningsinstituttet SIFO har på oppdrag fra departementet utarbeidet en rapport om grunnlaget for de veiledende satsene for sosialhjelp. Oppdraget innebar å utarbeide et kunnskapsgrunnlag for hva som utgjør et forsvarlig livsopphold, herunder å fastsette beløp for ulike utgiftstyper, vurdere hvilke utgiftstyper som kan inngå i de veiledende satsene og vurdere inndelingen av ulike brukerkategorier. SIFO anbefaler at alle satsene økes, og at kategoriene endres slik at de eldste barna får mer.

Departementet vil i lys av SIFOs utredning vurdere om det er behov for å endre nivået eller innretningen på de statlige veiledende satsene. Rapporten må vurderes i en bredere sammenheng, det man blant annet vurderer forholdet til andre ytelser og lønn. Som det fremgår av Prop. 1 S for 2025, tar departementet sikte på å komme tilbake til Stortinget med en slik vurdering i Prop. 1 S for 2026.

Om det tredje forslaget

Forslaget om å etablere ei tilskotsordning for etablering og drift av avlastingstilbud for einslege forsørgjarar i regi av ideelle aktørar, tilsvarande tilbodet Rødhette i Oslo er vurdert av Barne- og familiedepartementet.

Tilskotsordninga til foreldrestøttande tiltak rettar seg mot å styrkja foreldre i foreldrerolla, og dermed bidra til at foreldra blir gode omsorgspersonar for barna sine, og førebyggja at barn blir utsetja for vald, overgrep eller omsorgssvikt. Kommunar og bydelen i Oslo kan søkja om tilskot og kommunen/bydelen kan velja om tiltaket skal gjennomførast i samarbeid med familievernkontor, statlege instansar eller frivillige organisasjonar. Tilskotsordninga er primært innretta for å finansiera kunnskapsbaserte foreldrerettleiingsprogram, som har eit dokumentert grunnlag og brei bruk i førebyggjande arbeid for familiar.

Samtidig finst det mange foreldre i ulike livssituasjonar som har behov for avlastingstiltak og støtte. Tilskotsordninga opnar derfor også for at det kan søkjast om midlar til avlastingstiltak og støtte. Til dømes får fleire kommunar tilskot gjennom ordninga til å etablere ei lokal Home-Start-avdeling i kommunen sin. Home-Start er eit frivillig tilbod til småbarnsfamiliar med minst eitt barn under skulealder. Dei tilbyr støtte og rettleiing til familiar som sjølv ønskjer dette. Målet er å førebyggja utvikling av belastningar og stress, støtte familien på det dei meistrar og avlasta etter behovet til familien. Tilbodet er gratis og eit supplement til det offentlege hjelpeapparatet. Barne- og familieministeren ser på dette grunnlaget ikkje behov for å opprette ei ny særskild tilskotsordning til for etablering og drift av avlastingstilbud for einslege forsørgjarar i regi av ideelle aktørar. Departementet meiner det er ein fordel ved dagens tilskotsordning for foreldrestøttande tiltak, der det blir opna for at frivilligheita kan

søkja saman med kommunane, at tiltaka blir forankra i kommunen. Dette kan ha fleire gevinstar, både for brukarane, frivilligheita og kommunen. Ei ny tilskotsordning vil også innebera at det vil gå med meir ressursar til forvaltning av tilskotsordningar.

Om det fjerde forslaget

Forslaget om å heve eller oppheve inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn for enslig mor eller far er lagt fram for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, som har følgjande vurdering:

Stønad til barnetilsyn iht. folketrygdloven § 15-10, ytes til enslig mor eller far som må overlate nødvendig tilsyn med barn til andre på grunn av arbeid eller at de etablerer egen virksomhet. Enslige som har en inntekt over 6 G (tilsvarende 744 168 kroner) før skatt, har i dag ikke rett til stønad til barnetilsyn. Avdelingen forstår forslaget som at det enten foreslås å øke inntektsgrensen fra 6 G eller avvikle den.

Som enslig regnes en som er ugift, separert eller skilt, og som ikke lever i et ekteskapsliknende forhold med felles husholdning, og som har aleneomsorg for barn, jf. folketrygdloven § 15-4. I praksis regnes man for å ha aleneomsorg ved å ha minst 60 prosent av den daglige omsorgen. Per september 2024 var det i gjennomsnitt 3 200 mottakere av stønad til barnetilsyn, mot over 15 400 mottakere ved utgangen av 2015.

Etter departementets vurdering vil en ev. heving eller oppheving av inntektsgrensen være svært lite målrettet. Inntektsgrensen ligger allerede på et forholdsvis høyt nivå, og enslige som tjener over dette nivået, bør kunne dekke utgifter til barnepass selv. Redusert makspris i barnehage, gratis kjernetid i SFO for 1. til 3. trinn og økt barnetrygd er eksempler på tiltak som kommer alle foreldre til gode, uavhengig av inntektsnivå. Videre er det moderasjonsordninger som sikrer at ingen familier skal bruke mer enn maksimalt 6 prosent av inntekten sin på en barnehage- eller SFO-plass per barn. Disse ordningene vil dermed sikre at ingen enslige forsørgere får uforholdsmessig høye kostnader til barnepass på dagtid.

Ettersom det er gode moderasjonsordninger for foreldrebetaling i barnehage og SFO, og inntektsgrensen for rett til stønad til barnetilsyn allerede ligger på et relativt høyt nivå, er det departementets vurdering at forslaget ikke bør følges opp.

Om det femte forslaget

Forslaget om utvidet ramme for Husbankens startlånsordning og øremerke økningen til søkere som er enslige forsørgere er lagt fram for Kommunal- og distriktsdepartementet, som har følgjande vurdering:

Lån fra Husbanken er et viktig boligpolitisk virkemiddel. Regjeringen har økt Husbankens låneramme med over 10 milliarder kroner siden vi tiltrådte i 2021. For 2025 har vi foreslått en samlet låneramme på 29 milliarder kroner. Av disse har vi foreslått at 18 milliarder kroner skal gå til startlån.

Startlån skal bidra til at personer med langvarige boligfinansieringsproblemer kan skaffe seg en egnet bolig og beholde den. Siden ordningen ble innført i 2003, har om lag 150 000 husstander fått startlån. I 2023 formidlet kommunene 7 830 startlån for om lag 16,1 milliarder kroner.

Barnefamilier (yngste barn er under 18 år) er allerede en prioritert målgruppe innenfor startlånsordningen. Fra 2017 til 2023 har andelen barnefamilier som har fått startlån økt med over 10 prosentpoeng, og i 2023 utgjorde barnefamilier 61 prosent av alle som fikk startlån. Av disse igjen utgjorde enslige forsørgere 35 prosent, mens husholdningstypen flere voksne med barn utgjorde 26 prosent.

I 2024 har regjeringen satt i gang et forsøk med startlån for å legge til rette for at kommunene kan gi startlån til personer som er noe bedre økonomisk stilt enn de som får ordinært startlån i dag. Det vil i stor grad gjelde førstegangsetablerere, og vil også kunne være relevant for enslige forsørgere.

Om det sjette forslaget

Forslaget om å redusere egenkapitalkravet i utlånsforskriften i tråd med anbefalingene fra Norges Bank er lagt fram for Finansdepartementet, som har følgende vurdering:

Etter gjeldende utlånsforskrift § 7 skal boliglån som hovedregel ikke overstige 85 pst. av boligens verdi (belåningsgrad). Dette omtales gjerne som et egenkapitalkrav på 15 pst. Et forslag fra Finanstilsynet om å videreføre forskriften, herunder den gjeldende grensen for belåningsgrad, var på høring høsten 2024. I høringen mente Norges Bank at det burde vurderes om grensen for belåningsgrad kan økes fra 85 til 90 pst.

Finansdepartementet fastsatte 4. desember 2024 forskrift om endringer i utlånsforskriften. Grensen for belåningsgrad ble i den forbindelse endret til 90 pst., i tråd med anbefalingene til Norges Bank. Forskriftsendringene trådte i kraft 31. desember 2024.

Om det sjuande forslaget

Forslaget om å sikre at kommunale garantiordninger eller boligfinansieringsordninger inngår som en del av egenkapitalkravet i utlånsforskriften og ansees som et supplement til boligens verdi ved beregning av maksimal belåningsgrad er lagt fram for Finansdepartementet, som har følgende vurdering:

Det følger av utlånsforskriften § 8 at når finansforetak beregner belåningsgrad etter forskriften § 7, kan boligens verdi suppleres med betryggende tilleggsikkerhet i form av pant i annen fast eiendom, kausjon eller garanti. Forskriften begrenser ikke hvem som kan stille garanti, utover at garantien skal være betryggende. Forskriften er derfor ikke til hinder for at finansforetak hensyntar garantier fra kommuner i beregning av belåningsgrad.

Adgangen til å supplere boligens verdi med tilleggssikkerhet i form av garanti ble videreført uendret da forskriften ble endret 4. desember 2024.

Om det åttande forslaget

Forslaget om å øke tilskuddet til reduserte billettpriser på kollektivtransport under ordningen med tilskudd til byområder (byvekstavtaler mv.), slik at kommunale eller fylkeskommunale kollektivselskap kan innføre eller heve aldersgrensen for gratis reiser for barn og utrede mulige rabattordninger for enslige forsørgere er lagt fram for Samferdsledepartementet, som har følgende vurdering:

Regjeringen har foreslått å bevilge 7,7 milliarder kroner i statsbudsjettet for 2025 til å følge opp byvekstavtalene og belønningsavtalene med byområdene. Dette er et prioritert område for regjeringen, der bevilgningene har økt år for år.

Innenfor bevilgningen til byvekstavtalene er det lagt til grunn nær 300 mill. kr til tilskudd til reduserte billettpriser på kollektivtrafikk. Lokale myndigheter har stor frihet til å velge hvordan de ønsker å bruke disse midlene, men for alle tilskuddene i byvekstavtalene er det et krav at tiltakene skal bidra til å nå nullvekstmålet for persontransport med bil.

Vi har over tid fått innspill fra byområdene om at de ønsker større fleksibilitet i bruken av midler i byvekstavtalene. Vi har derfor varslet i NTP at vi vil forenkle finansieringsstrukturen og gi økt lokal handlefrihet. Dette vil bli innført gradvis fra 2025. En viktig del av dette arbeidet er å fjerne øremerking av midler. På denne måten legger vi til rette for at partene kan prioritere de tiltakene som best løser de utfordringene de står overfor i det enkelte byområdet. Samtidig gir det et stort ansvar lokalt for å ta i bruk de virkemidlene som er nødvendige for å nå nullvekstmålet. Forslaget fra Venstres representanter synes å innebære mer detaljstyring og øremerking fra statens side, og er motstridende til den generelle utviklingen for styring av midlene i byvekstavtalene. Vi vil også understreke at byvekstavtalene er innrettet for å nå nullvekstmålet gjennom bedre samordning av areal- og transportpolitikken i byområdene. Avtalene er derfor ikke et egnet virkemiddel for sosial utjevning.

Det bør i tillegg presiseres at ikke alle fylker har byvekstavtaler, og bruken av midler er begrenset til avtaleområdet. En ev. gjennomføring av tiltaket vil derfor kun treffe deler av målgruppen.

Staten stiller i dag minimumskrav til landsdekkende sosiale rabatter på offentlig transport. Fylkeskommuner og togoperatører står fritt til å utvide aldersgrenser eller øke rabattene på eget initiativ. En egen rabatt for eneforsørgere vil også bli krevende å administrere.

Om det niande forslaget

Forslaget om *gratis enkeltbilletter for barn på jernbanestrekninger som ikke inngår i områder med takstsamarbeid* er lagt fram for Samferdsledepartementet, som har følgende vurdering:

Regjeringen har som målsetting at jernbanen skal være et attraktivt og pålitelig framkomstmiddel. I statsbudsjettet for 2025 forslås det om lag 6 mrd. kroner til statens kjøp av persontransport med tog. I snitt dekker staten allerede halvparten av togbillettene, nettopp fordi vi vil bidra til at folk kan velge et bærekraftig transportalternativ. Driften av persontogene er vesentlig dyrere enn hva billettinntektene dekker, og billettprisene må avveie ulike hensyn. På den ene siden skal de være høye nok til å dekke mest mulig av kostnadene, og på den annen side skal de være lave nok til at togtilbudet er tilgjengelig og attraktivt for flest mulig.

I budsjettforhandlingene om revidert nasjonalbudsjett 2024 ble regjeringspartiene og SV enige om å styrke rabattene på togreiser for studenter og barn. Barn under 6 år reiser gratis med tog. Fra 1. oktober 2024 fikk barn i alderen 6–17 år 75 prosent rabatt på enkeltbilletter med tog, med unntak av takstsamarbeidsområdene og på Flytoget. Fra samme tidspunkt ble det også innført økte rabatter studenter under 30 år der studenter nå får 50 prosent rabatt på både enkeltbilletter og 30-dagersbilletter.

Vi vet at mange barnefamilier, er i en krevende økonomisk situasjon. Nettopp derfor er rabattene som ble innført i høst viktige tiltak, som gjør togreiser mer attraktive for barnefamilier.

Om det tiande forslaget

Forslaget om å *utrede, og eventuelt foreslå, ulike modeller for rabattordninger i statlige kunst- og kulturinstitusjoner for enslige forsørgere og/eller familier med én forsørger* er lagt fram for Kultur- og likestillingsdepartementet, som har følgende vurdering:

For kunst- og kulturinstitusjoner som mottar tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet er det et overordnet mål at kunst og kultur av høy kvalitet skal være tilgjengelig for et bredt og mangfoldig publikum. Av de årlige tilskuddsbrevene går det fram at mottakere av statlige tilskudd fra Kultur- og likestillingsdepartementet skal arbeide langsiktig og strategisk for å fremme mangfold og likestilling. Dette innebærer blant annet universell utforming, å senke tersklene for deltakelse og lavest mulig brukerbetaling. Av tilskuddsbrevene til kunst- og kulturinstitusjonene går det videre fram at det er en forutsetning for tilskuddet til disse institusjonene at alle som har ledsagerbevis, og som kjøper billett til ordinær pris til et arrangement, får gratis billett for sin ledsager. Virksomheten kan eventuelt tilby rabattordninger som gjør at samlet billettpris for personen med ledsagerbevis og ledsager ikke overstiger prisen for en ordinær billett.

I tillegg har både museer og musikk- og scenekunstinstitusjoner en rekke ulike rabattordninger. Disse omfatter barn, ungdom, skoleelever, studenter, og andre unge

voksne, samt ulike abonnement, årskort, medlemskap, i tillegg til honnør-, sponsor- og grupperabatt. Alle rabatterte priser krever at man framlegger legitimasjon eller bevis. Flere museer og noen teatre har ulike tiltak som sikrer barn, unge og familier kostnadsfri tilgang til museet/teateret, herunder gratis arrangementer, undervisning for barnehager og skoleklasser, eller avtaler med kommuner og andre organisasjoner som sikrer lavinntektsfamilier gratis inngang. Det finnes også eksempler på teatre gir grupperabatt hvis man er tre eller flere som går sammen på barne- og familieforestillinger, uavhengig av familietilknytning. Tilskuddsmottakere under Kultur- og likestillingsdepartementet er selvstendige institusjoner. Det betyr at det er styret og ledelsen ved disse institusjonene som har ansvar for å avgjøre eventuelle rabattordninger og innretning på disse. For 2025 har Kultur- og likestillingsdepartementet allerede foreslått en satsing på gratis teaterforestillinger for barn og unge gjennom Riksteatrets billettstøtteordning.

Ut over dette er det vanskelig å se for seg en særordning på kulturfeltet som vil være treffsikker med tanke på å nå målgruppen enslige forsørgere. Det vil trolig kreve en form for legitimasjon/attest på denne sivilstatusen. Tiltak som skal lette hverdagen for enslige forsørgere bør knyttes til generelle ordninger hos NAV eller som skattefradrag, både fordi det er mindre stigmatiserende for den enkelte, men også fordi det trolig er langt mer effektivt og målrettet å gjennomføre.

Om det ellefte forslaget

Forslaget om innenfor en provenynøytral ramme, endre strømstøtteordningen slik at det etableres et lavere innslagspunkt i strømpris for støtte til enslige forsørgere enn for flerinntektshusholdninger er lagt fram for Energidepartementet, som har følgende vurdering:

Strømstønadsordningen skaper trygghet mot ekstraordinært høye strømpriser for norske husholdninger. Ordningen gir forutsigbarhet og bidrar til å holde de månedlige strømutfgiftene til husholdningene nede.

Strømstønadsordningen administreres av nettselskapene. Nettselskapene beregner stønad til kundene automatisk og basert på eksisterende kundesystemer. Dette sikrer at ordningen er enkel å administrere. Ulikt innslagspunkt for støtte for ulike kundegrupper, vil innebære en vesentlig mer komplisert ordning enn den vi har i dag. Nettselskapene har ikke informasjon om kunden bak måleren.

Strømstønadsordningen er et viktig virkemiddel for å skjerme husholdningene mot høye strømpriser, men ikke et egnet virkemiddel for å avhjelpe økonomiske utfordringer hos enkeltgrupper.

Om det tolvte forslaget

Forslaget om i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 fremme forslag om å innføre en egen inntektsgrense for fri retts hjelp for enslige forsørgere som er vesentlig høyere enn den eksisterende grensen for alle enslige er lagt fram for Justis- og beredskapsdepartementet, som har følgende vurdering:

Lov 20. desember 2023 nr. 109 om endringer i rettshjelploven (ny modell for økonomisk behovsprøving) ble vedtatt av Stortinget i desember 2023. Justis- og beredskapsdepartementet arbeider nå med ikraftsetting av loven. Det er nødvendig å vedta en ny forskrift om rettshjelp før lovendringene kan tre i kraft. En ny rettshjelpsforskrift har vært på høring og er nå til oppfølging i departementet. I tillegg er en nødvendig digital løsning, en rettshjelpsapplikasjon for søknader, under utvikling. Lovendringene vil settes i kraft så snart rettshjelpsapplikasjonen er ferdig utviklet. Arbeidet har prioritet.

Den nye økonomiske modellen for behovsprøvd rettshjelp vil innebære at flere vil komme inn under rettshjelpsordningen enn i dag. Med den nye modellen vil man gå bort fra de gjeldende inntektsgrensene. I stedet for at grensen for rettshjelp er fastsatt til et bestemt kronebeløp, er grensen satt til fem ganger folketrygdens grunnbeløp. Den økonomiske behovsprøvingen skal dessuten ta utgangspunkt i søkerens samlede betalingsevne. Det skal fortsatt tas hensyn til søkers sivilstand, men i tillegg skal søkers forsørgelsesbyrde hensyntas.

I tillegg innføres prosentvise egenandeler som skal fastsettes på bakgrunn av søkers betalingsevne og som vil øke med betalingsevnen. Dette innebærer at flere husholdninger med barn vil falle inn under rettshjelpsordningen og at disse skal betale en lavere egenandel enn husholdninger uten utgifter til barn. Det er lagt opp til at den nye modellen skal evalueres innen fire år etter implementeringen av modellen, jf. Prop. 124 L (2022 -2023) Endringer i rettshjelploven (ny modell for økonomisk behovsprøving) punkt 8.5.5.

Avsluttande kommentar

Regjeringa er oppteken av levkåra for barn og barnefamiliane, og det finnast i dag særlege støtteordningar for einslege forsørgjarar som er godt grunngeve. Regjeringa meiner likevel det er riktig å prioritere å styrke dei universelle velferdsgoda til barnefamiliane, som òg kjem dei einslege til gode. I denne regjeringsperioden er det universelle velferdstilbodet for alle barn styrkt gjennom billigare eller gratis barnehage, auka barnetrygd, særleg for einslege forsørgjarar, og gratis kjernetid i skulefritidsordninga. Generelt sett vil det verke kompliserande å innføre særordningar på ein rekke politikkområde, som til dømes straumprisar, kulturarrangement, kollektivtransport eller andre tiltak basert på samlivsstatus. Ein bør vurdere generelle støtteordningar som gir den einskilde familie rom til å prioritere etter eigne behov. Ei styrking av dei felles velferdsordningane våre varetek alle barn som veks opp i låginntekt, uansett om dei bur i ein familie med ein einsleg forsørgjar eller ikkje.

Med helsing

Kjersti Toppe

Kjersti Toppe

Brevet er elektronisk godkjent